

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра вогневої підготовки, факультет №3

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

**з навчальної дисципліни «ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА»
обов'язкових та вибіркових компонент освітніх програм
першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 08 «Право», 12 «Інформаційні технології», 26 «Цивільна безпека»;

Спеціальність: 053 «Психологія», 071 «Облік і оподаткування», 081 «Право», 125 «Кібербезпека», 262 «Правоохоронна діяльність»;

Спеціалізація: «Поліцейські», «Поліцейська діяльність у кіберсфері».

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
зі спеціальних дисциплін
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри вогневої підготовки факультету № 3 ХНУВС
(Протокол від 29.08.2023 № 14)

Розробники:

1. Завідувач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Федоров В.В.;**
2. Викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3 **Назаренко О.М.;**
3. Старший викладач кафедри вогневої підготовки факультету № 3
Пабат О.В.

Рецензенти:

1. Начальник циклу вогневої та фізичної підготовки Вінницького вищого професійного училища Департаменту поліції охорони **Андрєєв А.А.;**
2. Завідувач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Ковальов І.М.**

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Денна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами індивідуальних вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №5/8: «Ведення вогню з пістолетів за умовами вправи дев'ятнадцятої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
3.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
4.	Галузь знань: 08 «Право» Спеціальність: 081 «Право» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»					4			
5.	Галузь знань: 12 «Інформаційні технології» Спеціальність: 125 «Кібербезпека» Спеціалізація: «Поліцейська діяльність у кіберсфері» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
6.	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки» Спеціальність: 053 «Психологія» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								
7.	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								

Заочна форма навчання:

№ з/п	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Практичне заняття							
		Тема №5: «Ведення вогню з пістолетів за умовами індивідуальних вправ другої категорії Курсу стрільб» Тема №5/8: «Ведення вогню з пістолетів за умовами вправи дев'ятнадцятої»							
		Кількість годин на вивчення теми протягом семестру							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: другий «магістерський»								
2.	Галузь знань: 26 «Цивільна безпека» Спеціальність: 262 «Правоохоронна діяльність» Спеціалізація: «Поліцейські» Рівень вищої освіти: перший «бакалаврський»								

2. Методичні вказівки до проведення практичних занять

Тема 5: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ З ПІСТОЛЕТІВ ЗА УМОВАМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ВПРАВ ДРУГОЇ КАТЕГОРІЇ КУРСУ СТРІЛЬБ»

Тема 5/8: «ВЕДЕННЯ ВОГНЮ З ПІСТОЛЕТІВ ЗА УМОВАМИ ВПРАВИ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ»

Мета заняття: 1. Навчити курсантів веденню вогню з пістолетів стоячи та з коліна в необмежений час по нерухомій цілі та в умовах недостатнього освітлення.
2. Тренувати курсантів у підготовці до стрільби, виконанні пострілу та припиненні вогню.
3. Тренувати курсантів у неповному розбиранні й збиранні пістолета, спорядженні магазина.

Кількість годин: 2 години.

Місце проведення: стрілецький тир.

Навчальні питання:

1. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю та боєприпасами.
2. Вивчення умов вправи дев'ятнадцятої з пістолетів.

3. Приготування до стрільби (спорядження магазина, заряджання пістолета, прийняття положення для стрільби). Виконання вправи дев'ятнадцятої (прицілювання, спуск курка). Припинення стрільби (припинення натискання на хвіст спускового гачка, вмикання запобіжника, розряджання пістолета). Дії стріляючих при тимчасовому чи повному припиненні стрільби, огляд пістолета.
4. Відпрацювання нормативів № 1, 2, 3 з вогневої підготовки для пістолетів.

Матеріальне забезпечення:

1. 9мм «Форт-12(17)» або 9мм ПМ (бойовий) – 5 шт.
2. 9мм «Форт-12(17)» або 9мм ПМ (навчальний) – 15 шт.
3. 9 мм пістолетні патрони – 160 шт.
4. 9 мм патрони навчальні – 96 шт.
5. Мішені №2 або № 3-б - 5 шт.
6. Мультимедійний проектор.
7. Екран.
8. Стенди.
9. Крейда, класна дошка.
10. Лазерні тренажери для обладнання пістолетів.
11. Мультимедійний тир.

Розрахунок часу:

1. Вступна частина – 10 хв.
2. Основна частина – 60 хв.
3. Заключна частина – 10 хв.

План проведення заняття:

ВСТУПНА ЧАСТИНА:

- *Перевірити наявність курсантів, їх зовнішній вигляд, зробити помітки в журналі.*
- *Оголосити тему, навчальні питання та мету заняття.*
- *Оглянути зброю, перевірити готовність тиру та матеріального забезпечення до заняття.*
- *За допомогою контрольних карток перевірити знання курсантами попередніх тем.*
- *нагадати заходи безпеки при поводженні зі зброєю та умови виконання вправи.*
- *Розділити групу на зміни, призначити керівників на навчальних місцях.*

ОСНОВНА ЧАСТИНА:

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №1.

ВИКОНАННЯ ВПРАВИ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТОЇ.

Умови виконання вправи дев'ятнадцятої.

ПРИЗНАЧЕННЯ: Навчання стрільби, стоячи та з коліна в необмежений час та в умовах недостатнього освітлення;

ЦІЛЬ: - грудна фігура з колами (мішень № 2), що встановлюється не вище 125 см від нижнього краю мішені, або поясна фігура із зонами (мішень № 3-б), що встановлюється не вище 100 см від нижнього краю мішені, нерухома;

ВІДСТАНЬ ДО ЦІЛІ - 7 – 15 м.;

КІЛЬКІСТЬ ПАТРОНІВ - 4 шт.;

ЧАС НА ВИКОНАННЯ ВПРАВИ – необмежений;

ВИХІДНЕ ПОЛОЖЕННЯ – позиція очікування;

ПОЛОЖЕННЯ ДЛЯ СТРІЛЬБИ – стоячи, з коліна.

ОЦІНКА : Мішень № 2:

«відмінно» - вибито 32 очки;

«добре» - вибито 28 очок;

«задовільно» - вибито 25 очок;

«незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання вправи.

Мішень № 3-б:

«відмінно» - 4 влучення в зону А та (або) зону С;

«добре» - 2 влучення в зону А та (або) зону С; 2 влучення в зону D;

«задовільно» - 4 влучення в мішень;

«незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання вправи.

1) за командою керівника стрільб «Заряджай!», стрілець, на рубежі відкриття вогню, приймає **положення для стрільби стоячи**, приводить зброю в готовність і, утримуючи заряджену зброю у вихідному положенні, слабкою рукою дістає з підсумка (кишені) тактичний ліхтарик, вмикає його в напрямку лінії мішеней та голосом доповідає: «Готовий!»;

2) керівник стрільб, переконавшись, що все готове до виконання вправи, дає наказ **вимкнути загальне освітлення тиру**, після чого подає команду:

«Вогонь!», за якою стрілець виконує два постріли в мішень, підсвічуючи її тактичним ліхтариком (збоку-зверху від лінії прицілювання);

3) після цього, стрілець приймає положення для стрільби з коліна та виконує ще два постріли в мішень, після чого керівник стрільб дає команду **увімкнути загальне освітлення тиру (стрілецької зони)**.

Порядок виконання вправи дев'ятнадцятої.

Зміна знаходиться на вихідному рубежі.

За командою керівника, роздавач боєприпасів видає кожному стрільцю **чотири бойових патрони**.

Стрілець отримує патрони в праву руку, оглядає їх та доповідає: **«Курсант Романенко чотири бойові патрони отримав та оглянув!»**.

Після того, як курсанти доповіли про отримання і огляд патронів, керівник подає команду: **«Зміна, спорядити магазини!»**.

За цією командою, курсанти дістають магазини з основи рукоятки, **не дістаючи пістолетів з кобури**, споряджають їх патронами. При спорядженні магазин утримується в лівій руці, а патрони - у правій.

Спорядивши магазини, курсанти перекладають їх із лівої руки у праву, а лівою рукою піднімають пістолети, не дістаючи їх із кобури та вставляють магазини в основу рукоятки, закривають кобуру.

Керівник, переконавшись, що зміна спорядила магазини, подає команду: **«Зміна, на рубіж відкриття вогню, кроком руш!»**.

Після виходу зміни на рубіж відкриття вогню, керівник подає команду: **«Зміна, надіти навушники та захисні окуляри!»** (курсанти одягають навушники, захисні окуляри).

Оскільки умови виконання вправи передбачають зміну положень для стрільби та недостатнє освітлення, вправа виконується окремо кожним за чергою!

За командою керівника стрільб, **«Заряджай!»**, курсант приймає **положення для стрільби стоячи**, дістає пістолет з кобури, спрямовує його у бік мішеней під кутом 45-60 градусів, вимикає запобіжник, досилає патрон до патронника та, утримуючи пістолет у безпечному напрямку, вільною рукою дістає з підсумка (кишені) тактичний ліхтарик, вмикає його в напрямку лінії мішеней та голосом доповідає: **«Готовий!»**.

Варіанти прийняття положення для стрільби з ліхтарем:

1. Пістолет утримується в основний руці, ліхтар беруть в іншу руку. Руку з ліхтарем повністю випрямляють і відводять в бік, щоб ліхтар був як можна далі від стрільця — це дезорієнтує противника. Ліхтар тримають в руці

вгорі або внизу. Ця техніка зручна із застосуванням засліплюючих потужних ліхтарів і там, де потрібно освітити територію великої площі.

2. Ліхтар притискається стрільцем до скули або до шиї. В цьому положенні, він висвітлює прицільний пристрій пістолета, щоб стрільцю було зручніше проводити прицілювання. Це дозволяє ефективно вести вогонь у темних приміщеннях. Треба враховувати недолік цього способу – віддача. Стрільцю потрібно мати міцну руку, щоб зменшити віддачу, а також вміти влучно стріляти з однієї руки.

3. Ліхтар утримується на бічній поверхні корпусу зброї. Його охоплюють великим і вказівним пальцями вільної руки (у якій немає зброї), іншими пальцями охоплюються пальці основної руки (в якій утримують зброя). Зброя з ліхтарем як би зливається в єдиний механізм. Даний прийом допомагає контролювати віддачу і тим самим зменшує відхід пістолета під час пострілу, на відміну від стрільби з однієї руки. Ця техніка розрахована на застосування ліхтаря з бічною кнопкою. Дуже важливо, щоб вага ліхтаря була якомога менше, оскільки перевага техніки в тому, що вона забезпечує стабільність положення зброї під час стрільби.

4. Ліхтар утримується вільною рукою; відбивач ліхтаря спрямований у бік мізинця. Зап'ястя при цьому схрещуються, рука зі зброєю знаходиться над рукою з ліхтарем, лікоть руки з ліхтарем опускається вниз. Не варто сильно спиратися основною рукою на другу, стабільність положення у цьому хваті забезпечується саме за рахунок рівномірного розподілу навантаження на основну руку. Щоб ефективно працювати, **для забезпечення безпеки**, стрілець спочатку повинен винести вперед руку з пістолетом, а вже потім підвести до неї руку з джерелом світла, але ніяк не навпаки! Рука, що тримає ліхтар, повинна бути зігнута трохи більше ніж рука, що утримує зброю.

5. Хват передбачає розміщення ліхтаря між середнім і вказівним пальцями, а кнопка ліхтаря натискається великим пальцем – це дає можливість вмикати та вимикати ліхтар при необхідності. Для цього хвату необхідний невеликий компактний ліхтарик. Пістолет тримають звичайним хватом, а останні фаланги двох або трьох пальців вільної руки лягають на пальці основної руки. Основний недолік цієї техніки в тому, що для неї можуть бути застосовані тільки тонкі ліхтарі з виступаючою задньою кнопкою.

6. Ліхтар утримується вільною рукою, а голівка відбивача ліхтаря розташована з боку великого пальця. Пістолет виносять уперед, а руку з джерелом світла притискають до основної руки, поєднуючи великі пальці рук. Хват розрахований на те, що промінь буде бити в обличчя супротивника, а пістолет буде націлений на його груди.

*Керівник, прийнявши доповідь від стрільця, переконавшись, що все готове до виконання вправи, дає наказ вимкнути загальне освітлення тиру та подає команду «**Вогонь!**».*

За цією командою, курсант проводить **два прицільних постріли** у мішень, підсвічуючи її тактичним ліхтариком (збоку-зверху від лінії прицілювання).

Після цього, стрілець приймає **положення для стрільби з коліна** та виконує **ще два постріли** в мішень.

Для прийняття положення для стрільби з коліна, курсант відставляє назад праву ногу таким чином, щоб носок її ступні був проти каблука лівої ноги; швидко опускається на праве коліно та присідає на каблук; ліву ногу від коліна до ступні утримує по можливості прямовисно, пістолет утримується двома руками.

Закінчивши стрільбу, курсант, не знімаючи затвор із затворної затримки, самостійно піднімається, стає обличчям до мішені та приставляє ногу; права рука з пістолетом зігнута у лікті, пістолет дульним зрізом ствола спрямований уверх під кутом 45-60 градусів у бік мішеней. Після цього доповідають: **«Курсант Романенко стрільбу закінчив!»**.

Керівник, переконавшись, що вся зміна закінчила стрільбу, дає команду увімкнути загальне освітлення тиру (стрілецької зони) та подає команду: **«Зміна, зброю до огляду!»**.

За цією командою, курсанти витягають магазини з основи рукоятки пістолета та притискають їх великим пальцем правої руки до пістолета таким чином, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора.

Оглянувши зброю кожного, керівник подає команду: **«Оглянуто!»**.

За цією командою курсанти, самостійно, великим пальцем лівої руки натискають на кнопку затворної затримки, вмикають запобіжник, вставляють магазини в основу рукоятки, кладуть пістолети до кобури.

Після цього керівник подає команду: **«Зміна, зняти навушники та захисні окуляри!»**.

За командою **«Зміна, до мішеней кроком руш!»** курсанти вирушають до мішеней, де керівник стрільб оголошує кожному стрільцю його результати та оцінку.

При визначенні результатів стрільби мішень вважається враженою, якщо куля її пробила та/або зачепила за край габариту врахування пробоїн.

У разі якщо кулею зачеплено лінію кола, пробоїна в мішені зараховується в бік збільшення її результату.

За командою **«Зміна кругом, на вихідний рубіж кроком-руш!»** зміна вирушає на вихідний рубіж.

Керівник зупиняє зміну в одному-двох кроках від вихідного рубежу та подає команду: **«Наступна зміна, шикуйсь на вихідному рубежі!»**.

Після того, як наступна зміна вишикувалася на вихідному рубежі, керівник подає команду: **«Зміна, передати зброю!»**.

За цієї командою зміна, що виконувала вправу передає зброю наступній зміні.

Після передачі зброї керівник подає команду: **«Зміна, яка виконала вправу, зібрати гільзи та здати їх роздавачеві боєприпасів!»**.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №2.

ТРЕНУВАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ДО СТРІЛЬБИ, ВИКОНАННІ ПОСТРІЛУ ТА ПРИПИНЕННІ ВОГНЮ.

Вишикувати курсантів в одну шеренгу, нагадати їм порядок спорядження магазину патронами, підготовки до стрільби, виконання пострілу та припинення стрільби. Потім розпочати тренування.

Керівник роздає зміні навчальні патрони. Після доповіді про їх огляд, подає команду: **«Зміна, спорядити магазини!»**, та наглядає за правильністю виконання цієї команди.

Для підготовки до стрільби керівник подає команду: **«Зміна, заряджай!»**.

Виявивши помилки, вказує їх і наказує повторити прийом, якщо він виконаний невірно.

За командою **«Зміна, вогонь!»** курсанти відпрацьовують прицілювання та спуск курка з бойового зводу (перший та другий – у корпус, третій – у голову).

За командою керівника **«Зміна, зброю до огляду!»** курсанти витягають магазини з основи рукоятки пістолета та притискають їх великим пальцем правої руки до пістолета таким чином, щоб подавач магазину був на 2-3 см вище затвора.

Керівник, оглянувши зброю та, переконавшись у відсутності патронів у патроннику пістолета і в магазині, подає команду: **«Оглянуто!»**.

За цієї командою курсант повинен:

- узяти магазин у ліву руку;
- зняти затвор із затворної затримки;
- увімкнути запобіжник;
- вставити магазин в основу рукоятки пістолета та вкласти його в кобуру.

Після закінчення тренування зміна переходить на наступне навчальне місце.

НАВЧАЛЬНЕ МІСЦЕ №3.

ТРЕНУВАННЯ У ВИКОНАННІ НОРМАТИВІВ № 1, 2, 3.

Нагадати курсантам особливості спорядження магазину та послідовність неповного розбирання й збирання пістолета після неповного розбирання. Після цього курсанти проводять тренування та виконують нормативи на оцінку.

№	Призначення нормативу	Умови виконання нормативу
1	Вивчення та вдосконалення техніки спорядження магазину патронами	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, 8 патронів розсіпані на столі, магазин лежить поруч
2	Вивчення та вдосконалення техніки неповного розбирання пістолета	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, зібраний пістолет лежить на столі запобіжником вгору, магазин в основі рукоятки
3	Вивчення та вдосконалення техніки збирання пістолета після його неповного розбирання	Поліцейський стоїть біля столу, руки опущені, розібраний пістолет лежить на столі

9мм пістолет Макарова:

№	Найменування нормативу	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
1	Спорядження магазину патронами	19 сек.	21 сек.	23 сек.
2	Неповне розбирання пістолета	10 сек.	13 сек.	16 сек.
3	Збирання пістолета після неповного розбирання	15 сек.	18 сек.	21 сек.
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.				

9мм пістолет «Форт-12»:

№	Найменування нормативу	«відмінно»	«добре»	«задовільно»
1	Спорядження магазину патронами	35 сек.	40 сек.	45 сек.
2	Неповне розбирання пістолета	30 сек.	33 сек.	36 сек.
3	Збирання пістолета після неповного розбирання	35 сек.	38 сек.	41 сек.
Оцінка «незадовільно» - у всіх інших випадках, а також у разі відмови від виконання нормативу.				

Після закінчення тренування, провести короткий розбір помилок, допущених курсантами.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА:

Нагадати тему і мету заняття, об'явити оцінки.

Дати завдання для самопідготовки.

Відповісти на запитання курсантів.

Перевірити наявність зброї та матеріального забезпечення.

Оформити документи на використання боєприпасів.

Рекомендована література:

1. Закон України від 02.07.2015 р. «Про Національну поліцію»;
2. Закон № 2123-IX від 15.03.2022 р. «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії воєнного стану;
3. Наказ МВС України від 01.02.2016 р. № 70 «Про затвердження Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю»;
4. Наказ МВС України від 26.04.2019 р. № 334 «Про затвердження Курсу стрільб для поліцейських та норм витрат боєприпасів, патронів, вибухових пакетів і гранат поліцейськими під час проведення практичних стрільб»;
5. Паспорт «9мм пістолет «Форт-12 (17)»;
6. Настанова зі стрілецької справи «9мм пістолет Макарова».
7. В.Ф. Глущенко «Навчання швидкісній стрільбі з пістолетів»;
8. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» А.О. Савченко, В.І. Бабенко, І.А. Гордієнко, ХНУВС-2007 р.
9. Навчальний посібник «Вогнева підготовка» В.В. Федоров, В.П. Пістряк, А.Ф. Бальва, І.С. Луценко, В.В. Чумак, ХНУВС-2019 р.